

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Petri Danielis Huetii Demonstratio Evangelica

Huet, Pierre Daniel

Parisiis, 1679

IV. Refelluntur argumenta Adversariorum. Primum argumentum, in quo disputatur de sex postremis libri Esther capitibus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-16260

quod idem est ac פורים. Jamdiu est cum codicibus Septuaginta Interpretum mendum hoc inolevit; quippe & Josepho fraudi fuit: sic enim habet: *ὅτι ταῦτα μὲν Ἰουδαῖοι τὰς πενήτην ἡμέρας ἑορτάζουν, πεντηκονταετησίαν αὐτὰς φερούσι.* Propterea Judæi supra memoratos dies celebrant, Phurim eos appellantes. Quod ne quis culpa librarii putet evenisse, nomen à φερούσιν, *servare*, videtur derivasse; mox enim dixerat: *ἔργα ἃ δὲ πεντηκονταετησίαν τὰς Ἰουδαῖοις ταύτας ἑορτάζουν τὰς ἡμέρας μεμνησάντας ὅδ' αὐτοὺς ἐν ταύταις ἡμετέροις ὑπὸ ἀμάρου, διὰ τὴν ποίησιν αὐτῶν ἐξέφυγον μὲν τὴν κίνδυνον ἐν αὐταῖς, τοὺς δ' ἐχθροὺς τιμωροῦσθαι, ὡς ἀμάρου αὐτὰς ἐνταξισαμένους τῷ θεῷ.* Scripsit autem Marдохæus ad Judæos, ut hos dies observarent: nam cum diebus illis parum abfuisset ab interitu, quem ipsis paraverat Aman, recte facturos si periculo liberati, & hostes suos ultii, eos servent Deo gratias agentes. Vides ἑορτάζουν & φερούσιν pro φερούσιν usurpata *συνωνύμως*. Paterer Perficam vocem פורים ignorasse Josephum, si non & Ebraicorum etiam fuisset satis rudis, & gentilitii sacrorum Codicum exemplaris securus in Septuaginta Senum interpretatione acquievisset.

III. Porro festum hoc Phurim, quod ex Epistola Phurim originem & institutionem habuit, libri Esther antiquitatem egregie approbat. Libri quippe hujus Epistola Phurim præcipua & maxima pars est, ut qui genuinam hanc esse ostenderit. Libri *ἑορτάζουν* una ostenderit. Cognoscitur ea quoque ex Ebraicorum Canone, in quo liber Esther locum habuit: Canon autem ille Artaxerxis Longimani ævo, ut dixi, conditus est. Sed & aliud vetustatis argumentum præ se fert ipse Liber initio undecimi capitis, ubi leguntur ista in editione tum Græca, tum Latina: *Anno quarto, regnantibus Ptolemæo & Cleopatra, attulerunt Dositheus, qui se Sacerdotem & Levitici generis ferebat, & Ptolemæus filius ejus, hanc Epistolam Phurim, quam dixerunt interpretatum esse Lyfimachum Ptolemæi filium in Jerusalem.* Epistola Phurim magna pars est libri Esther, ut jam monui. Ergo Librum hunc Lyfimachus magna ex parte Græce interpretatus est, vel Ptolemæo & Cleopatra regnantibus, vel paulo etiam prius. Hieronymus vero in Præfatione in hunc Librum, Græcam interpretationem qua usus est, quam esse eam ipsam quæ nunc extat manifestum est, Septuaginta Senibus adscribit, & in Vulgata editione repertam à se significat, hoc est ea quæ *κοινή* appellabatur. Hieronymo quoque vetustior Origenes eosdem interpretationis hujus Auctores agnoscit. Quem ergo dicemus Interpretem, Lyfimachum, an Senes Septuaginta? Equidem sic existimo, cum bona pars libri Esther constet Epistola Phurim, hanc autem Epistolam interpretatus sit Lyfimachus, bonæ partis libri Esther interpretem habendum esse Lyfimachum; Septuaginta vero Senes, ne actum agerent, interpretationem hanc lucubrationi suæ intexuisse, quemadmodum Synagoga magna Epistolam ipsam in Librum infarferat; & ne improvido Lectori fraudi esset diversarum lucubrationum permixtio, monitionem hanc adjecisse; illic autem memoratum Ptolemæum, Philadelphum esse, cujus anno septimo Libros sacros interpretati sunt Septuaginta Senes; ut habet Epiphanius in libro De ponderibus & mensuris: cum ejusdem anno quarto Dositheus & Ptolemæus filius Epistolam Phurim à Lyfimacho conversam attulerint. Cleopatrarum vero nomen plurimis Ægyptiorum regum uxoribus commune fuit. Magna est interpretationis hujus licentia, exemplar *laciniosis hinc inde verborum finibus trahens*, ut ait Hieronymus; neque illic Septuaginta Seniorum castitatem in convertendo & fidem reperias; ut vel inde alienum Interpretem possis agnoscere.

IV. His opponi possunt varia argumenta, quorum præcipuum oritur è sex posterioribus Libri hujus capitibus, quæ in Ebraico exemplari desiderata, in Septuaginta Interpretum editionibus reperiuntur. Cum enim capita hæc è variis hinc inde locis excerpta sint, sequi ex eo videtur interpolatum esse Librum, discerptum, & aliqua sui parte multatum; atque hanc fortassis ob causam à Melitone Asiano, Athanasio, & Gregorio Nazianzeno è sacro Canone esse expunctum. Alii aliter respondent: Origenes in Epistola ad Africanum hæc in Ebraico exemplari olim habita fuisse, atque inde demum excidisse probabile esse putat. Grotius composita censet à Profelytis Helenistis *ἑρπυλλοῦσι* & filium oratorio more exercentibus. Sixtus Senensis deprompta esse vult ex diversis Historicis, præcipue vero ex Josepho, in eoque *ἀπολεῖσθαι* haberi Epistolas Artaxerxis: quorum postremum aperte falsum est; prius vero adeo incertum, ut sua inde sumsisse Josephum longe sit verisimilius. Bellarminus duas conjicit fuisse Libri editiones Ebraicas; priorem breviorem, quæ superest; posteriorem laxiorem, & aliquot additamentis auctam, quæ interciderit quidem, sed unde Interpretatio Græca quæ extat prodierit. Ego vero quoniam Synagoga magnæ Librum hunc acceptum refero, complures ad eum scribendum animum adjecisse puto; atque inde factum, ut diversa ejus extiterint exemplaria; Ebraicum hoc quod habemus; atque item alterum paulo locupletius, unde Græca quæ usurpamus cum additamentis deri-

Probatur
ejus *ἑορτάζουν*
& antiquitas;
deque Græca illius
interpretatione
disputatur.

Orig. Epist. ad
African. &
Tom. 2. in Joh.

Hieron. Præf.
in Esth.

Reselluntur
argumenta
Adversariorum.

Primum argumentum,
in quo disputatur
de sex postremis
libri Esther capitibus.

Melit. apud
Euseb. Hist.
Eccles. lib. 4.
cap. 26.

Athan. in Synop.
Gregor. Naz.
Carm. de Scriptur.
Grot. Præf. ad
Additam. Esth.
Sixt. Sen. Bibl.

libr. 1. & 8.
Bellarm. De
Verb. Dei, libr.
1. cap. 7.
Orig. Tom. 2.
in Joh.

vata sint. Horum autem additamentorum Interpretes esse Senes Septuaginta, ex priscis Auctoribus cognoscimus: velut ex Origene, viro rerum harum consultissimo, cum in Epistola ad Africanum, tum & in Tomis in Johannem, ubi & decimo quarto capite nonnulla proferens, ἐν τῇ, inquit, καὶ τοὺς ἑβδομήκοντα ἑξήκω: *In libro Esther, qui est juxta Septuaginta.* Scimus id & ex Hieronymi minutis Annotationibus, quas capitibus illis inferuit.

Secundum
argumentum.
Esth. 16. 10.

V. Graviter etiam eo pulsamur, quod Aman dicitur esse animo & gente Macedo: unde non sex tantum capita supra memorata vocantur in suspicionem, sed reliqua etiam vocari possunt: cum capite nono in Græca editione, iidem ut decimo sexto, Aman Macedo appelletur. Macedonum autem nomen obscurum fuit & ignotum, præsertim in Perside, longe post Artaxerxem Longimanum, quo regnante scriptum hunc Libellum diximus. Mirus est hic etiam Interpretum æstus & fluctuatio.

Esth. 9. 24. &
1. 1. 10
Joseph. Antiq.
libr. 11. cap. 6.

In nono capite Ebraica habent מַנְדָּן: ita & tertio capite. Recte Hieronymus, *De stirpe Agag*; ejus nempe Agagi qui fuit rex Amalecitarum: unde Josephus, ἀμαλιτι-
τις δὲ τὸ ἄγος. Quamobrem pro ὁ μακεδὼν legendum suspicatur Grotius, ἀμαλιτιτῶν, ingeniosa quidem, sed audaci, ut ipse fatetur, conjectura, quam nec defendere velit.

Esth. 12. 6.

Nihilo magis ipsi assentiri possum, cum vocem, βουζαῖος, quæ duodecimo capite Aman-
ni tribuitur, & ab Hieronymo redditur, *Buceus*, eandem esse putat ac βαζαῖος, quo nomine spadones primum, tum & aulicos omnes dictos fuisse affirmat. Hujus autem sententiæ neque ullum profert idoneum fidejussorem, neque vero proferre posse pu-
to. Certe tertio capite, atque item nono, vocem מַנְדָּן reddit similiter Græcus Interpres βουζαῖος, atque in hac voce manifesta cernuntur illius indicia. Itaque probabile est, vel Ebraica aliter legisse Græcum Interpretem; vel, quod potius crediderim, cum in eo Ebraica omnia nomina misere luxata & deformata sint, pro βου-
ζαῖος, legendum ἀγαθαῖος, quemadmodum & Druſio visum est. Eo me potissimum inclinat Complutensis editio, quæ habet οὐγαῖος. Scio non ita desinere solere patronymica nomina: sed quis ab Hellenista accuratam Hellenismi peritiam expectet? Id si sit, mendam illic jam ante Hieronymum inolevisse dicendum est. Sed ad rem. Dixi Lyſimachum in Libro hoc Græce convertendo intemperanter luxuriasse. Hunc ergo pro ea quam sibi sumserat libertate facile crediderim pro *Agagita*, reddidisse *Macedonem*; nulla habita ratione temporis, quo hæc vel facta sunt, vel scripta, sed il-
lius quo ea ipse interpretatus est, cum nempe regnaret Ptolemæus Philadelphus, ut dixi, vel paulo prius. Hac autem tempestate Persarum animis vehemens insidebat ad-
versus Macedones odium, vel Regum suorum desiderio, quos divinis proſequebantur honoribus, vel pudore subactæ alienis armis florentissimæ suæ gentis, vel Macedo-
num impotenter dominantium impatientia. Fortasse & historiæ parum peritus Interpres, cum magna Græcos inter & Persas bella olim gesta, & multisdemum cladibus accitas penitus Persarum res & contusas à Macedonibus fuisse sciret, Macedones confudit cum Græcis, partem scilicet cum toto; (quanquam & extra Græciam sæpe Macedonia censeretur) quæ ab his, antiquis quippe Persarum hostibus, jam olim gesta fuerant, novitiis illis adſcribens, & Macedonis nomen pro Græci nomine usurpans. Præsertim cum credibile sit, post debellatos Persas, totam Græcorum gentem, apud peregrinos potissimum, Macedonum, nobilioris videlicet partis, nomine venisse. Ita-
que cum in hac Lyſimachi interpretatione Macedonis nomen occurrat, Græcum in-
tellige. Pro Amalecita autem Macedonem dixit Amanem, ut indignationem auget, ἀμαρασιτις, vel certe ἠπυρακις. Objici solent alia quædam, ad elevandam Libri hujus auctoritatem & fidem: verum quoniam hæc jamdiu disputando contrita sunt, ab iis præsertim, qui contra temporis hujus Heterodoxos pro Catholicis partibus de-
certarunt, frustra in iisdem iterandis responſionibus studium operamque consumerem.

Esth. 1. 1. & 9.
10.

Druſ. in Esth.
3. 1.

